

Komandi partur

Í komandi parti verður greitt frá meslinga-grindini í Gøtu fyrri 80 árum síðani.

Stórir partur av congosøguni var í staddur í Leeds. Kvinnan er Rebecca Harris. Maðurin í miðjuni er Dean Pavlakis

Tosað verður um Congo. Kvinnan er Rebecca Harris. Maðurin í miðjuni er bretin Phil Moakes, sum er við at gera eina útvarpssending um »okkara« Congo-søgu

somu niðurstøðu. Nú er tann rætta søgan við fáa fótin fastan í tí, sum skrivað verður uttanlands. Í fleiri bókum og ritum, sum eru útgivnar í 2014 og 2015, verður víst til røttu søguna um Dollan.

Ráðstevna í Leeds

Hetta kom eisini fram á ráðstevnu í Leeds í Onglandi tann 10. oktober. Fyriskiparin var áhugabólkurin Congo Free State, har dentur verður lagdur á søguna hjá Congo 1885-1908. Áhugað kunnu fara inn á heimasíðuna www.congofreestate.com

Her hittust fólk, sum á hvør sínum øki vóru serfrøðingar í congosøguni. Millum hesi var eisini amerikanski søguprofessarin Dr. Dean Pavlakis. Vit samskiptu nógv í samband við mína bók, sum kom út í fjør. Sjálvur var hann tá í ferð við at skriva bókina *British Humanitarianism and the Congo Reform Movement, 1896-1913*.

Fyrri árstalið visir til, tá trúboðarar byrjaðu at gera vart yvirgangin í Congo. Seinna visir til árið, tá ið felagsskapurin Congo Reform Association varð tikin av, tí hildið var, at hann hevði rokkið sínum máli.

Hetta er tann mest umfatandi og nágreiniliga bókin, sum er skrivað um congorørsluna.

Dean Pavlakis staðfestir í bók síni søguna um Dollan, og at hann "livir" enn við sínum myndum, sum siggjast á mongum síðum á alnetinum. Tær kunnu m.a. siggjast við at googla "leopold atrocities". Tær myndir, har løstaðu fólkini hava hvítt klæði vavt um kroppin, og løstaði armurin verður hildin fyrri hvíta klæðið, eru uttan iva myndirnar hjá Dollanum, sum vóru við til at broyta heimssøguna.

Dean heldur, at okkara bókur supplerar hvørja aðra. Tær eru so tætt við sannleikan, sum kann komast við teirri vitan, vit hava. Meðan hann lýsir congorørsluna í síni heild yvir eitt longri áramál, so lýsir mín bók leiklutin hjá serstakliga einum manni, Dollan, ta stuttu men avgerandi tíðina, hann var við í rørsluni.

Ein luttakari á ráðstevnuni var Phil Moakes, sum rekur eitt nærvarp í Frome í Bretlandi, sum er heimabeitið hjá Harris hjúnunum. Hann skuldi gera sending, sum var grundað á framsýning í London, sum var um framsýning í London, sum var grundað á, at Harris hjúnini vóru tey sum byrjaðu congorørsluna í 1903.

Nú arbeiðir Phil við, grundað á nýggju upplýsingarnar, at fáa ta røttu søguna fram í sínum nærvarpi.

Harrishjúnini hava fingið heiðurin fyrri myndir hjá Dollanum. Tað er nú prógvað, at hetta er skeivt

Ein fundarluttakari var Donald Mitchell, sum hevur skrivað ævisøguna hjá Edmund Morel. Morel var drúgvasti stríðsmaðurin fyrri fólkíð í Congo. Tað var nógv samband millum Morel og Dollan, eftir at hann kom heim úr Congo. Brævaskiftið teirra millum er týðningarmikil kelda til søguna um Dollan.

Ósamdir trúboðarafelagar

Ein forkunnugur gestur á ráðstevnuni var Rebecca Harris. Hon er langommu- og langabaddóttir Harris hjúnini. Hesi bæði arbeiddu í síni tíð fyrri sama missiónsfelag sum Dollin, Congo Balolo Mission, men á hvør síni missiónsstøð. Tey hittust, tá ið Dollin við sínum missiónsbáti *Pioneer* sigldi til tær ymisku stöðirnar hjá missiónini. Eisini hava tey verið saman á trúboðarafundum.

John Harris og Dollin vóru tó ikki væl. Dollin kundi við sínum lyndi stoyta fólk frá sær, sum tað er greitt frá í bókini. At Harris var ein teirra sæst í brøvum hjá Harris, har hann er ógvuliga niðursetandi mótvegis Dollanum.

Hetta sæst eisini í gerðabókini hjá trúboðarunum í Congo. Á fundi 28. mai 1903 vóru tað 5 av 6 trúboðarum, sum stuðlaðu Dollanum í sambandi við ákærurnar móti honum fyrri harðskap. Samstundis róstu teir Dollan til skýggja fyrri hansara dugnaskap sum maskinmaður og fyrri stuðul í prædikuvirkseminum, sum var takkað hansara framúr málkunneika. Hetta var bert ein góður mánaði, áðrenn hann fór av missiónsstøðini ætlandi á veg heim.

Á fundi tann 12. og 13. mai 1904 skuldi stöðá takast til, um Dollin skuldi sleppa aftur til Congo. Nú var Harris við á fundinum. Hann legði fram uppskot um at mæla frá, at Dollin

skuldi koma aftur til Congo. Nú vóru bert tveir, sum bakkaðu Dollan upp, meðan tveir ikki tóku stöðu. Tríggar atkvøður vóru fyrri uppskotinum hjá Harris.

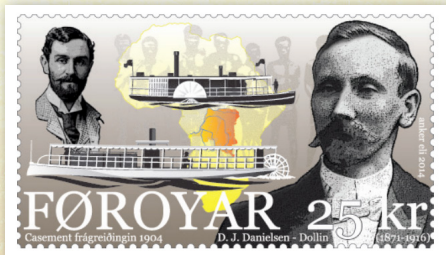
Tað er sannlíkt, at orsøkin til hesa hugburðsbroyting er tað split, sum tá var millum trúboðarar í samband við ferðina hjá Casement, har summir teirra ikki vildu leggja seg út við belgisku myndugleikarnar.

Tað var nevnliga ikki fyrr enn seinni, at Harris gjørdist ein partur av herferðini móti Leopold, tá ið hann sá, hvønn veg rákið gekk.

Men nú kann Dollin "lona" Harris hetta aftur. Aftaná í 100 ár at hava fingið heiðurin fyrri at vera tann, sum legði til brots í Congo-stríðnum, kann nú prógvast, at tað var ikki Harris men Dollin.

Ummæli hjá viðurkendum universitetsforlagi

Nýggja bókina um Dollan er ummælt í útlendsku bløðunum *Irish Time*, *Tjaldur*, (blaðið hjá føroyskt týska vinarfelagnum í Týsklandi)

Ein almennur føroyskur stovnur hevur vist hesi søgu ans. Tað er Postverk Føroya við hesum frimerki, sum lýsir ferðina hjá Casement og Dollanum

og Brethren Historical Review í Bretlandi. Hetta ummælið er skrivað av hollendskum afrikaserfrøðingini.

Afturat hesum verður komandi ár ummæli í *Journal of African History*, sum hevur eina serliga tign á hesum øki. Hetta rit verður givið út av forlagnum hjá lærda háskúlanum í Cambridge í Bretlandi, sum verður roknað fyrri at vera eitt av fremstu fróðskaparsetrum í heiminum. Forlagið Cambridge University Press hevur givið bókur út síðan 1534. Hetta er heimsins elsta forlag.

Hetta ummælið er skrivað av søgufrøðingini á lærda háskúlanum í Leeds, Dr. Robert Burroughs, leiðari í umrødda Congo Free State. Sum tað skilst er hetta ummælið jaligt. Størri viðurkenning ber illa til at fáa.

Føroyingar kunnu fegnast um, at ein landsmaður verður viðurkendur at hava havt avgerandi leiklut at broyta heimin til tað betra.

Ískoyti til trúboðarasøguna hjá Jamaica og Edinburgh

Bókin um Dollan er eisini eitt ískoyti til trúboðarasøguna hjá Jamaica! Á eini missiónsheimasiðu í Jamaica verður umrøddur ein trúboðari, Sawyers at navni. Men tey vistu ikki meira um hann, heldur ikki, um hann hevði verið trúboðari í Ghana ella Congo.

Tað visir seg, at hetta er sami Sawyers, sum var upprunin til tær ákærurnar móti Dollanum, sum gjørdur, at hann av síni missión varð heimkallaður til Bretlands. Hesar ákærur vóru seinni vistar aftur, og Sawyers varð uppsagdur. Nú er nevnda heimasíðan dagførd við hesum upplýsingum.

Kanska hevur ein meining verið við tí kortini. Hesar ákærur vóru orsøkin til heimkallingina av Dollanum. Tað var á heimferðini oman eftir Congoánni, at Dollin hitti Casement, sum manglaði ein maskinmeistara og skipara, og sum er byrjanin til hesa søgu.

Ein onnur samkoma, sum er partur av hesi søgu, er Carubbers Close í Edinburgh. Í hesi samkomu hitti Dollin á fyrsta sinni konu sína, Linu, á einum mæti tann 7. november 1904. Hann hevði eisini fund um Congo í hesum sali. Tí er hetta eisini ein partur av søguni hjá hesi samkomu.

Var á mæti hjá teimum 11. oktober og handaði Eric Scott, sum hevur skrivað søguna hjá samkomuni, bókina um Dollan. Samkoman hevur havt trúboðarar í fleiri londum, nú visir tað seg, at tey eisini hava havt ein í Føroyum.